

Espoon kaupungin päiväkotien sekä koulujen ja lukioiden väistötilaperiaatteet

Tavoitteet

Yleisenä tavoitteena on, että tilojen kuntoa seurataan ja ehdotukset tilojen peruskorjauksista viedään päätettäväksi niin, että suunnittelemattomiin väistötilanteisiin ei jouduta.

Väistötilaperiaatteiden tavoitteena on yhdenmukaistaa menettelyä, selkiyttää vastuun jakoa ja turvata lasten, oppilaiden ja henkilökunnan yhdenvertainen kohtelu sekä varmistaa, että käytössä olevat tilat ovat turvalliset ja terveelliset.

1. Kaupungin eri toimijoiden rooli tila-asioissa

Toimielimet

Valtuusto hyväksyy talonrakennushankkeita koskevat hankesuunnitelmat, jos uudisrakennushankkeen laajuus ylittää 2 500 kerros m² tai vanhojen tilojen muutostöitä koskevan hankkeen laajuus ylittää 5 000 kerros m² tai jos hanke muutoin on merkittävä esimerkiksi kustannuksiltaan, käyttötarkoitukseltaan tai siihen liittyviltä kulttuurihistoriallisilta arvoiltaan.

Kaupunginhallituksen tila- ja asuntojaosto mm. päättää tilojen hankintaa ja käyttöä koskevista periaatteista, tekee kaupungin taloussuunnitelmaan esitykset toimitilahankkeista ja hyväksyy talonrakennushankkeita koskevat hankesuunnitelmat, jos hankkeen laajuus ei ylitä 2 500 kerros m²/5 000 kerros m².

Tila- ja asuntojaosto toimii **Tilakeskus-liikelaitoksen johtokuntana**, joka mm. huolehtii toimitilojen hankkimisesta ja luovuttamisesta sekä tilojen hallinnosta ja niiden kiinteistönpidosta sekä päättää perus- ja vuosikorjauksista, huolehtii osakkeenomistajan edustajana asunto- ja kiinteistöyhtiöiden hallintoon kuuluvien asioiden hoidosta, päättää rakennusten ja huoneistojen vuokraamisesta kymmentä vuotta pidemmäksi ajaksi sekä päättää toimitilojen luovuttamisesta käyttäjille.

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta sekä Svenska rum -lautakunta (jäljempänä käyttäjälautakunta) päättävät opetuksen järjestämisestä. Käyttäjälautakunnat hyväksyvät tilahankkeiden tarveselvitykset tehtäväalueensa osalta. Tarveselvityksessä käyttäjälautakunta määrittelee tilatarpeen sekä esittää sille perustelut ja aikataulun. Tarveselvitys valmistellaan tulosyksikön, sivistystoimen esikunnan tila ja alueet -yksikön sekä Tilakeskuksen yhteistyönä, jolloin sitä voidaan pitää aikataulua ja vuokraamista koskevan esisopimuksen luonteisena. Tarveselvityksen pohjalta Tilakeskus käynnistää hankkeen valmistelun.

Toimialat

Tilakeskus -liikelaitoksen tehtävänä on edustaa kaupunkia sen rakennettujen kiinteistöjen ja toimitilan hallintaan oikeuttavien osakkeiden omistajana sekä huolehtia kaupungin toimitilojen ja rakennusten hankkimisesta ja ylläpidosta. Tilakeskus hankkii tarvittavia toimitiloja rakennuttamalla, ostamalla ja vuokraamalla. Tilakeskus vuokraa toimitiloja käyttäjille. Tilakeskus vastaa kiinteistövarallisuuden tarkoituksenmukaisesta käytöstä sekä arvon ja käytettävyyden säilymisestä elinkaari- ja yhteiskuntavastuullisesti ja huolehtii omistaja- ja tilaajatehtävien edellyttämän tieto- ja taitovarannon ylläpidosta ja kehittämisestä.

Tilakeskus-liikelaitoksen toimitilapäällikkö päättää mm. rakennusten ja huoneistojen vuokralle ottamisesta, kun vuokra-aika on enintään 10 vuotta, ja toimitilojen vuokralle antamisesta ja luovuttamisesta toimialojen käyttöön.

Suomenkielisen opetuksen tulosityksikkö ja suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikkö sekä Svenska rum -tulosityksikkö tilojen käyttäjinä raportoivat havaitessaan tiloissa puutteita. Tulosityksiköt raportoivat Tilakeskukselle myös lapsi- ja oppilasmäärien muutoksista, joilla voi olla vaikutusta rakennuksen olosuhteisiin.

Tulosityksikön johtaja päättää opetuksen järjestämispaikasta hätäväistötilanteessa, jos päätös tulee tehdä ennen seuraavaa lautakunnan kokousta. Tulosityksikön johtaja päättää päivähoiton toimipisteiden avaamisesta ja sulkemisesta.

Rehtorin/koulunjohtajan/päiväkodin johtajan tehtävänä on seurata johtamansa koulun/lukion/päiväkodin tilojen ja kiinteistön terveellisyttä ja turvallisuutta sekä ilmoittaa havaitsemistaan puutteista asianomaiseen kaupungin yksikköön.

2. Väistötilannetyypit

2.1 Talousarvioon sisältyvät suunnitellut, aikataulutetut peruskorjaushankkeet

Tarvittavista väistötiloista voidaan päättää kaupunginhallitus/valtuusto -tasolla osana korjaushankkeiden hankesuunnitelmien hyväksymistä. Käyttäjälautakunta hyväksyy tarveselvityksen ja antaa lausunnon hankesuunnitelmasta. Väistötilojen suunnittelu perustuu olemassa olevaan palveluverkkoon tai hankesuunnitelmaan sisältyy esitys uusista hankittavista tiloista.

2.2 Akuutit (ennakoimattomat, suunnittelemattomat) väistötilanteet

Akuutti väistö on kyseessä seuraavissa tilanteissa:

- Tiloissa sattuu tulipalo, vesivahinko tai muu vastaava ennakoimaton ja yllättävä tilanne, minkä vuoksi tilat tulee välittömästi sulkea kokonaan tai osittain.
- **Espoon seudun ympäristöterveys** asettaa tilat käyttökieltoon. Ympäristöterveyden lausunto todetaan käyttäjälautakunnassa sekä kaupunginhallituksen tila- ja asuntojaostossa. Myös **työsuojeluviranomainen** voi antamallaan käyttökiellolla rajoittaa työntekoa tilanteissa, joissa työtiloista aiheutuu vaaraa työntekijän terveydelle.
- **Tilakeskus** on tehnyt sellaisia mittauksia ja havaintoja, joiden perusteella se arvioi, että ko. opetus- tai päiväkotitilat eivät ole terveellisiä tai turvallisia ja tilat tulisi siksi ottaa pois käytöstä. Päätöksen tilojen sulkemisesta kokonaan tai osittain tai tilojen käytön jatkamisesta tekee Tilakeskuksen toimitusjohtaja. Ennen päätöksentekoa asiaa käsitellään yhteisessä neuvottelussa Tilakeskuksen, ympäristöterveyden, työsuojelun ja käyttäjänä olevan tulosityksikön edustajien kesken. Neuvottelusta pidetään pöytäkirjaa.

3. Periaatteet väistötilan valinnalle

3.1 Ensisijaisesti käytetään sivistystoimen käytössä olevia ko. tarkoitukseen soveltuvia tiloja, joissa on vapaata kapasiteettia, ja jotka ovat käytettävissä nopeasti. Käyttökelpoisia tiloja mahdollistetaan uudisrakennus- ja peruskorjaushankkeiden suunnitelmallisella aikataulutuksella.

Tällöin opetuksen järjestämispaikasta päättää käyttäjälautakunta. Tulosityksikön johtaja päättää opetuksen järjestämispaikasta hätäväistötilanteessa, jos päätös tulee tehdä ennen seuraavaa lautakunnan kokousta. Tulosityksikön johtaja päättää päivähoiton toimipisteiden avaamisesta ja sulkemisesta.

3.2 Toissijaisesti hankitaan väliaikaisia vuokratiloja kiinteistä tai siirtokelpoisista rakennuksista. Siirtokelpoisia tiloja on erityyppisiä. Pääasiallisesti käytetään kahta vakioitua tilaelementtityyppiä: ns. parakkirakenteita, jotka ovat valmistajan varastotuotteita, joista muokataan tarvetta vastaavat tilat tai ns. paviljonkirakennuksia, jotka suunnitellaan ja valmistetaan käyttäjän tarpeen mukaisesti. Molemmat tilatyypit voidaan varustaa käyttäjän tarpeen mukaisesti (mm. vesi- ja viemäri-liitännät, erikoisluokkatarpeet).

Tällöin käyttäjälautakunta hyväksyy tarveselvityksen, jossa se tekee esityksen toiminnan järjestämispaikasta ja tarvittavan tilan määrästä. Kaupunginhallituksen tila- ja asuntojaosto tai toimintaohjeessa määritelty Tilakeskuksen viranhaltija päättää tilojen hankkimisesta vuokraamalla.

Akuutin väistön alkuvaiheessa voidaan joutua tilapäisjärjestelyihin.

3.3 Lainsäädännön asettamia edellytyksiä:

- päivähoiton tulee olla terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan lapselle ja lapsen hoidolle ja kasvatukselle sopiva (laki lasten päivähoitosta 6 §)
- oppilaalla ja opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön (perusopetuslaki 29 §, lukiolaki 21 §)
- oppilaiden koulumatkojen tulee olla asutuksen, koulujen ja muiden opetuksen järjestämispaiikkojen sijainti sekä liikenneolosuhteet huomioon ottaen mahdollisimman turvallisia ja lyhyitä (perusopetuslaki 6 §)
- esiopetusta järjestettäessä tulee lisäksi ottaa huomioon, että opetukseen osallistuvilla lapsilla on mahdollisuus käyttää päivähoitopalveluita (perusopetuslaki 6 §)
- oppilaalla on oikeus maksuttomaan koulukuljetukseen, jos koulumatka kunnan osoittamaan lähikouluun on yli viisi kilometriä (perusopetuslaki 32 §) tai jos lautakunnan vahvistamat muut kriteerit täyttyvät (ei koske toissijaista koulua käyviä)
- esiopetuksen oppilaalla on oikeus maksuttomaan koulukuljetukseen, jos oppilaan matka kotoa/päivähoitosta esiopetukseen on yli viisi kilometriä (perusopetuslaki 32 §)
- oppilaan päivittäinen koulumatka kunnan osoittamaan lähikouluun odotuksineen saa kestää enintään kaksi ja puoli tuntia. Jos oppilas on lukuvuoden alkaessa täyttänyt 13 vuotta, saa koulumatka kunnan osoittamaan lähikouluun kestää enintään kolme tuntia (perusopetuslaki 32 §)
- oppilaskuntaa tulee kuulla ennen oppilaiden asemaan olennaisesti vaikuttavia päätöksiä (perusopetuslaki 47 a §)
- opiskelijakuntaa tulee kuulla ennen opiskelijoiden asemaan vaikuttavien päätösten tekemistä (lukiolaki 27 §)
- työympäristön ja työolosuhteiden tulee olla turvalliset ja terveelliset (työturvallisuuslaki 8 §).

3.4 Soveltuvia tiloja kartoitettaessa huomioon otettavia asioita

Tilojen tulee mahdollistaa opetussuunnitelman mukainen, laadukas opetus ja varhaiskasvatus.

Väistötilaratkaisuja arvioitaessa huomioidaan, minkälainen toiminta on kyseessä. Arvioinnissa otetaan huomioon lasten ja nuorten ikä, kulkuyhteydet tai kuljetuksen järjestämismahdollisuudet ja se, että siirrettävä toiminta säilyy mahdollisimman yhtenäisenä.

Koulun samoja vuosiluokkia ei jaeta eri toimipaikkoihin. Koulujen eri vuosiluokkia jaetaan eri toimipaikkoihin mahdollisimman vähän. Tilojen tulee olla mahdollisuuksien mukaan yhtenäiset ja siirtymisiä muihin tiloihin pyritään mahdollisuuksien mukaan välttämään.

Siirtokoulutilat pyritään sijoittamaan koulujen/lukioiden läheisyyteen, jotta voidaan hyödyntää näiden vapaata kapasiteettia muun muassa erikoisluokkatilojen osalta.

Myös kunkin väistötilavaihtoehdon toteuttamisaikataulu ja väistön pituus sekä eri vaihtoehtojen taloudelliset vaikutukset huomioidaan vaihtoehdon valinnassa.

Päiväkotien väistötilat pyritään ensisijaisesti järjestämään omalta varhaiskasvatuksen palvelualueelta. Suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa palvelualueita ovat: Tapiola, Matinkylä-Olari, Espoonlahti, Leppävaara, Espoon keskus. Ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa palvelualueita ovat: pohjoinen, läntinen ja itäinen alue. Akuutin väistön alussa sekä tilanteissa, joissa omalta palvelualueelta ei selvityksistä huolimatta löydy soveltuvaa tilaa, väistötilat voidaan järjestää muulta palvelualueelta.

Lapsen huoltaja kuljettaa lapsen päivähoitoon. Väistötila pyritään järjestämään mahdollisimman läheltä päiväkotia ilman, että tarvitaan useita julkisten liikennevälineiden vaihtoja.

Suomenkielisten peruskoulujen väistötilat pyritään ensisijaisesti järjestämään omalta perusopetuksen palvelualueelta, joita ovat: Tapiola, Matinkylä-Olari, Espoonlahti, Leppävaara, Keski- ja Pohjois-Espoo. Akuutin väistön alussa sekä tilanteissa, joissa omalta palvelualueelta ei selvityksistä huolimatta löydy soveltuvaa tilaa, väistötilat voidaan järjestää muulta palvelualueelta.

Ruotsinkielisessä perusopetuksessa Espoo on yksi palvelualue. Väistötilat pyritään ensisijaisesti järjestämään ruotsinkielisen kouluverkon sisältä kuitenkin niin, että etäisyys väistävästä yksiköstä väistötilaan on ruotsinkielisten oppilaiden osalta vertailukelpoinen suhteessa suomenkielisten oppilaiden etäisyyksiin vastaavassa tilanteessa.

Lukiokoulutuksessa ei ole palvelualuejakoa. Väistötilat kartoitetaan kaupunkitasoisesti.

Mikäli omalta palvelualueelta ei pystytä osoittamaan soveltuvaa väistötilaa, hyödynnetään muuta toimintaan valmiiksi hyvin soveltuvaa tilaa tai kohtuullisin muutoksin toteutettavaa tilaa. Jos toimintaan soveltuvaa tai kohtuullisilla muutoksilla toteutettavaa tilaa ei löydetä, voidaan hankkia väliaikaisia vakioituja siirtokelpoisia tiloja.

4. Kustannukset

Väistötilanteissa lisäkustannuksia voi muodostua oppilaiden/päivähoidossa olevien lasten kuljetuskustannuksista, rehtorille/opettajille mahdollisesti maksettavista OVTES:n mukaisista lisäkorvauksista, ruokailun järjestämisestä sekä tiloista. Tilakeskus ei peri käyttäjälautakunnalta vuokraa tiloista, mitkä eivät ole käytössä. Väistötilat voivat kuitenkin olla kustannuksiltaan kalliimmat kuin aiemmin käytössä ollut tila. Lisäkustannuksia voi muodostua myös tilojen vaatimista muutostöistä ja myös siitä, että tarvittavia lisätiloja voidaan joutua vuokraamaan muualtakin.

Suunnitelluissa väistöissä väistötilojen kustannukset voidaan huomioida talousarvion laadinnan yhteydessä.

Mikäli akuuteissa väistötilanteissa syntyy ennakoimattomia kustannuksia, jotka eivät olisi olleet vältettävissä, käyttäjälautakunta voi esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuuston päätettäväksi lisärahoitusta väistöistä aiheutuviin lisäkustannuksiin.

5. Viestintä

Viestinnän tehtävänä on välittää oikea-aikaista tietoa tilanteesta, aikataulusta ja tulevista toimenpiteistä.

Tilakeskus vastaa tiloja koskeviin kysymyksiin ja käyttäjänä olevat tulosyksiköt opetusta ja päivähoitoa koskeviin kysymyksiin tulosyksiköiden keskinäisen ja sisäisen työnjaon mukaisesti.

Kaupungin internet -sivuilla on päiväkoti- ja koulukorjauksia koskeva sivusto, josta kuntalaiset saavat perustietoa vuosi- ja peruskorjausten periaatteista ja väistöperiaatteista. Sivustolta on linkkejä muihin ajankohtaisiin sivuihin, kuten käynnissä oleviin hankkeisiin, investointilistaan, prioriteettilistaan ja teknisen ja ympäristötoimen sisäilmasivustolle.